Årsmelding 2020

Hjemkomst 1945 - 1947.

Hjemkomsten for jødene fra Trondheim etter andre verdenskrig.

(Foto: Berre kommunikasjon)

75-års markering av slutten på andre verdenskrig og Holocaust.

Den digitale versjonen

hjemkomst.no/jodiskmuseum.org/hjemkomst

(Foto: Ablemagic)

Innhold

1. Året 2020 side 3
2. Besøksopplysninger side 6
3. Formål med virksomheten side 9
4. Drift i 2020
   og planlagt drift i 2021 side 10
5. Samarbeid side 17
6. Undervisning og formidling side 18
7. Samlingen side 20
8. Avsluttede prosjekter side 21
9. Sikkerhet side 27
10. Økonomi side 27

1. Året 2020

Året 2020 har for Jødisk museum Trondheim (JmT), som for resten av verden vært preget av ulike smittevernstiltak forårsaket av pandemien som rammet Norge i mars.
Et museum trenger besøkende i museet, og trenger å ta del i samarbeid og samvirke med andre institusjoner og enkeltmennesker samt selv å være til stede på museet og i andre ulike sammenhenger, på møter, konferanser og workshops.

Staten ved Kulturdepartementet støttet JmT med et ekstra tilskudd på kr 75 000,- i juni 2020 på grunn av situasjonen. Etter søknad ble JmT støttet av Kulturrådet med ekstra «koronastøtte» for å digitalisere utstillingen Hjemkomst.

Tiltak i 2020 med bakgrunn i koronasituasjonen.

- ✓ Renhold: Innkjøp av håndsprit og munnbind
- ✓ Ansettelse av renholder i tillegg til det renholdet museet har gjennom husleien.
- ✓ Kjøp av tilpasset pleksiglass til resepsjon
- ✓ Leie av arbeidstøy og vask av arbeidstøy fra Nor-tekstil
- ✓ Ekstra smittevernvakt ved gruppebesøk våren 2020.
- ✓ Ekstra opplæring og innleie av personale til å gjennomføre byvandringer – som et ekstra tiltak for å tiltrekke et norsk publikum sommeren 2020.
- ✓ Digital omvisning av utstillingen Hjemkomst 1945 – 1947.
- ✓ Digital omvisning av synagogen
- ✓ Lydutstyr til å gjøre opptak av digitale omvisninger
- ✓ Innkjøp av tilpasset publiseringsmodul til museets hjemmeside www.jodiskmuseum.org for formidling av museets utstillinger på nett.

Besøk
Museet stengte 12. mars og var stengt for publikum inntil midten av juni. På tross av manglende besøkende og turister fra utlandet sommeren 2020, kan JmT vise til **4027** besøkende i 2020. Det tilsier rundt 60 prosent besøk sammenlignet med året før da 6 974 personer var innom museet.

Også i løpet av høsten 2020 har det vært besøk fra skoler, universitet og allmenheten, på tross av den betydelige nedgangen siden året før.
120 grupper og skoleklasser har besøkt museet i løpet av året. Det er 80 færre enn året før.

Utstilling
Utstillingen Hjemkomst 1945 – 1947 var JmTs markering av at det i 2020 var 75 år siden andre verdenskrig tok slutt. Utstillingen åpnet 19. juni med et dempet, internt åpningsarrangement. Takket være finansiering fra Handlingsplanen mot antisemittisme, Fritt ord og koronamidler fra Kulturrådet, kunne prosjektet gjennomføres. I tillegg fikk vi produsert en digital visning av innholdet i utstillingen

på www.Hjemkomst.no.

Åpne arrangementer ble avlyst
Åpne, offentlige kveldsarrangementer, med foredrag og samtaler, ble lagt på is etter 12. mars 2020. Styremøtene ble holdt digitalt.

Jødisk kulturfestival Trondheim, gjennomførte 5. og 6. september en minifestival med utstrakt smittevern og få billetter. JmT var partner på utstilling i Trondheim kunstmuseum.

Hjemmekontor
Etter at samfunnet ble nedstengt, arbeidet museets medarbeidere hjemmefra med digitale møter og digitalt samarbeid på nett.

Sammen med vår partner Ablemagic AS klarte vi å gjennomføre forhåndsarbeidet til utstillingen Hjemkomst på denne måten i den tiden museet var stengt.

Arbeidet førte fram til utstillingen og nettstedet Hjemkomst.no (Les mer under 5. Arrangementer og utstillinger og 9. Avsluttede prosjekter.)

Tilskudd fra offentlige myndigheter
JmT søker Staten, Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune om driftsmidler.
Uten driftsmidlene har ikke JmT vært i stand til å oppfylle museets mål om å være en åpen og tilgjengelig institusjon som ivaretar og formidler kunnskap om jødisk kultur, tradisjon og historie, samt jødisk liv i dag.

Samarbeid med MiST
Museet har fått mye igjen for samarbeidsavtalen som ble inngått i 2017 med Museene i Sør-Trøndelag, MiST, blant annet i form av tjenesteyting. Tilskuddsmidlene fra Trøndelag fylkeskommune, som i 2020 var på kr 210 000, overføres direkte til Museene i Sør-Trøndelag. I 2020 ble dette beløpet overført i sin helhet til JmT og ble benyttet til å lønne en deltids prosjektstilling med registrering av samlingen samt deltakelse i prosjektet Hjemkomst.

Formål med JmT
Som ett av Norges to jødiske museer, bevarer JmT minner og vitnesbyrd om tidligere jødisk liv i Trondheim og det nordenfjelske. Som museum ivaretar vi minnet om den jødiske kulturarven og reflekterer samtidig over dagens situasjon og hvilke konsekvenser nåtida vil få i framtida.

Museet har sett på det som sin viktigste oppgave å formidle til storsamfunnet hva jødedom og jødisk kultur er og hva Holocaust har betydd, ikke minst lokalt i landsdelen og regionen vi betjener.

JmT organiserer prosjektet Snublestein nord for Dovre.

JmTs formidlingsarbeid er hovedsakelig rettet mot majoritetssamfunnet og i mindre grad mot den jødiske minoriteten selv.
Ifølge museets vedtekter skal virksomhetens formål skje gjennom innsamling, konservering, forskning og formidling og øke kunnskapen om jødisk historie og liv i Midt-Norge, herunder midtnorsk innvandringshistorie fra middelalderen til i dag, migrasjonens bakgrunn og forløp,

migrantenes kulturelle utvikling og deres forhold til Norge og norsk kultur. Museet skal også bidra til å opprettholde og utvikle kulturell, historisk og religiøs selvforståelse blant byens og regionens jøder, og fungere som ressurssenter for kunnskapsformidling både eksternt og internt.
Drift og forvaltning av foreningens eiendom, anlegg og samlinger, skal skje i samsvar med regelverket til "The International Council of Museums" (ICOM).

Minoritet og majoritet
En minoritets kulturarv ligger ofte skjult under mange lag av annen historie, og speiler gjerne forholdet mellom minoriteten og majoritetssamfunnet. En del av JmTs strategi er også å formidle hvordan den jødiske historien ble en del av norsk og lokal historie, og hvordan integreringen skjedde i en gjensidig påvirkning. I 2020 ble JmT invitert til Riksantikvaren for å bidra med deres innsamling av jødiske kulturminner som bidrag til Riksantikvarens minoritetsprosjekt som skal sikre at kulturminner etter skogfinner, kvener/norsk-finner, jøder, rom og romani sikres for fremtiden som del av det norske samfunnets kulturarv og mangfold. Dette arbeidet videreføres i 2021.

Hvem skal JmT betjene?
Så kan en spørre hvem sine behov museet skal imøtekomme? Er det storsamfunnets behov for kunnskap om jødisk liv i Norge og verden og hva det har betydd, eller er det like mye en kulturinstitusjon som skal videreføre og bidra til den jødiske gruppens kulturbygging og identitetsskaping? Og hvordan kan skoler og lærere benytte seg av våre ressurser i sin undervisning om holocaust?

Når JmT frem med sitt arbeid?
For å kunne gi bedre svar på spørsmålet enn vi kunne fremskaffe på egen hånd, startet JmT et arbeid med å finne hvilke forventninger og hvilket inntrykk våre nærmeste samarbeidspartnere sitter med. En kvalitativ undersøkelse ble gjennomført sommeren 2020 og skulle være med på å gi grunnlag for JmTs neste strategi 2021 – 2025.

Formidling i grunnskole og videregående skole.
Hvordan skal man tilrettelegge for dybdelæringen som læreplanene fremmer? Holocaust er blitt et begrep de fleste kjenner til, men som det er vanskelig å forstå betydningen av. Derfor leter JMT etter de beste metodene for å legge til rette for barn og unges forståelse og innsikt i problemstillingen. Det er påvist betydningen av at det er på det lokale og personlige nivået, at personer under annen verdenskrig ble utsatt for forfølgelse, ble hjulpet, angitt, drept og reddet. Og det er på det lokale, personlige nivået man har den beste mulighet for å forstå hvordan Holocaust kunne foregå.

Da er Jødisk museums egne nærområder, museets byvandringer og nettressurser verktøy man kan gripe til, for eksempel www.jodiskefotspor.no, et digitalt arkiv av norsk-jødisk liv nord for Dovre. «Jødiske fotspor i nord» gir tilgang til en lokalhistorisk forankring til å forstå holocaust på et lokalt, mikrohistorisk nivå, og er en uvurderlig lokalhistorisk ressurs.

- Hvordan kunne all denne ondskapen utvikle seg, og hvordan kunne det skje her, er spørsmålet Anette Homlong Storeide, forsker ved Falstadsenteret og Sebastian Klein, pedagogisk leder ved Falstadsenteret reflekterer over i artikkelen «Det skjedde i Trondheim og på Innherred så vel som i Berlin og Łódź». Men det skjedde her av helt vanlige folk, mot andre vanlige folk, skrive de.

Sikkerhet

På bakgrunn av erfaringer flere steder i Europa, har jødiske museer, synagoger og andre jødiske institusjoner i mange år vært mål for terror og angrep. Derfor har man vurdert at også Jødisk museum Trondheim, som er lokalisert i synagogen i Trondheim, har et sikkerhetsbehov.
JmT har nå sikkerhetsvakt når museet er åpent, ved gruppebesøk, møtevirksomhet og arrangementer. Det betyr at vi har en ekstra utgiftspost sammenlignet med andre museer til lønning av disse vaktene.

Styret
Sammensetning av styret i Jødisk museum Trondheim i 2020**:**

Merethe Baustad Ranum, styreleder, ikke på valg
Henriette Kahn, ny nestleder, ikke på valg
Sverre Magnar Nyrønning, ikke på valg.
Torunn Herje, styremedlem, valgt for to nye år.
Daniel Johansen, styremedlem. Valgt for to år. Ny
Anne Cathrine Kahn, vararepresentant. Ikke på valg.

Ny valgkomité: Nikolaj Kahn (leder).

Styrets detaljerte plan om å reise til Auschwitz på studietur i april 2020 ble avlyst pga pandemien. Utgifter til flybilletter ble tilbakebetalt i september 2020.

Ansatte
Museet har to faste stillinger: direktør, Tine Komissar (ny tittel i 2020) og formidler, Rune Frøhaug, ansatt fra 1. mars 2020 etter utlysning og ansettelsesprosess. Formidler Aurora Jacobsen Evenshaug gikk ut i svangerskapspermisjon 8. mai, og sa senere opp stillingen. Deretter besluttet styret at Rune Frøhaug kunne tre inn i den faste stillingen. Museet har tre faste deltidsansatte guider og en renholder som arbeider i henhold til turnus. Sikkerhetsvakt er timelønnet. Ingrid Bugge Dystland arbeidet 50% som konservator fra januar til juni 2020 i en deltids prosjektstilling med registrering av samlingen samt deltakelse i prosjektet Hjemkomst. Ingrid sluttet i JmT da hun fikk ny stilling som stipendiat ved Nord universitet. Ingen erstattet Ingrid med hennes arbeidsoppgaver høsten 2020. Det ble imidlertid arbeidet med å se på muligheter for en deltids prosjektstilling som konservator til å videreføre arbeidet med registrering av samlingen i Primus, Digitalt museum etc.

2. Besøksopplysninger

Fordi museet ikke kunne vente seg besøkende og grupper fra utlandet i 2020 pga koronaepidemien, ville vi gå glipp av større billettinntekter og mange hundre museumsgjester. For å forsøke å avhjelpe situasjonen, utviklet vi et tilbud med byvandringer i Det jødiske Trondheim. To ganger ukentlig gjennomførte vi byvandringene gjennom sommeren, og ansatte en ekstra person for å få til dette. Byvandringene ble markedsført på Facebook og Trd.events.

Det ser ut som det var en vellykket strategi. Flere besøkte museet på grunn av tilbudet.

Besøkende 2020*

Totalt antall besøkende 2020: 4027

Besøkende 2020

Måned	Barneskole	Ungdomsskole	Videregående	Studenter	Andre	Sum:
Januar	119	34	21	9	5	188
Februar	67		40	46	SPOR 180 +26	359
Mars	58	12	19	33	-	122
April	-	-	-	-	-	-
Mai	32	62	-	-	-	94
Juni	-	52	-	-	100	152
Juli					526	526
August			52	29	84	165
September		295	84		6+ Jkfest 139	524
Oktober		562	54	45	22	683
November	63	555				618
Desember				8		8
Totalsum	339	1572	270	170	74	3439

Sommeråpent

Sommeråpent	Barn under 6 år	Barn	Student	Voksen	Gratis	Sum:
Juni	1	8	6	60	10	**85**
Juli	6	67	59	381	13	**526**
August	1	14	10	49	10	**84**
Totalsum	**8**	**89**	**75**	**490**	**33**	**695**

Byvandring sommersesong

Sommeråpent	Barn	Student	Voksen	Sum:
Juni	2	3	7	**12**
Juli	6	7	64	**77**
August	1	3	22	**26**
Totalsum	**9**	**13**	**93**	**115**

Søndagsåpen vår 2020

Dato	Antall besøkende		Dato	Antall besøkende
5/1	12		3/5	«
19/1	25		24/5	«
2/2	30		31/5	«
16/2	16		14/6	«
1/3	11			
15/3	Stengt			
29/3	«			
19/4	«		Sommeråpent fra 15.06	
			Total vår 2020	94

Søndagsåpen høst 2020

Dato	Antall besøkende		Dato	Antall besøkende
23/8	10		18/10	20
30/8	28		25/10	19
6/9	19		1/11	7
13/9	4		8/11	13
20/9	0		15/11	12
27/9	27		22/11	4
4/10	0		29/11	0
11/10	4		6/12	42
			Total høst 2020	209
			Totalt søndagsåpent	303

Totalt antall besøkende 2020: 3903

Antall besøkende 2014 - 2021**						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
4209	4473	4519	4 441	5982	6974	4027

* Blant annet basert på salgsrapport iZettle

** I 2018 og 2019 er antall besøkende til museet i anledning Jødisk kulturfestival regnet inn. I 2020 er antallet på 180 besøkende på SPOR-arrangement regnet inn.

3. Formål med virksomheten

Jødisk museum Trondheim, JmT, skal være en kunnskapsleverandør for jødisk historie i den nordenfjelske regionen, ved å ta vare på fortiden, videreføre den inn i nåtiden, og med det bidra til å utvikle framtiden. Det er naturlig her å ta med at JmTs styre i 2019 startet arbeidet med å utvikle en ny strategi for årene 2021 – 2025. Styret har i 2020 også arbeidet med å se på om forening er den mest hensiktsmessige organisasjonsform for JmT fremover.

Museets ulike formål er:

• Formidling av jødisk innvandringshistorie som omhandler Midt- og Nord-Norge.
• Formidling av hvordan jødiske innvandrere har integrert seg og skapt seg sin plass i samfunnet, og med dette, formidling av kunnskap med overføringsverdi til andre minoritetsgrupper.
• Å skape større åpenhet og kunnskap om Holocaust både generelt og lokalhistorisk gjennom økt informasjon om den jødiske minoritetens krigshistorie.
• Rette søkelyset på rasistisk begrunnet utryddelse generelt gjennom beskrivelsene fra Holocaust og andre epoker.

• Innsamling, konservering, forskning og formidling
• Heving av generell kunnskap om jødisk historie og liv i Midt-Norge, herunder midtnorsk innvandringshistorie fra middelalderen til i dag, migrasjonens bakgrunn og forløp, migrantenes kulturelle utvikling og deres forhold til Norge og norsk kultur.

• Opprettholdelse og utvikling av kulturell, historisk og religiøs selvforståelse blant byens og regionens jøder, og fungere som ressurssenter for kunnskapsformidling både eksternt og internt.

Hovedmålgrupper

I 1997 ble Jødisk museum Trondheim etablert av den gang Det Mosaiske trossamfunn, nå det Det jødiske samfunn i Trondheim, DJST, som et svar på majoritetsbefolkningens manglende kunnskap om jødedom, Holocaust og om hvordan det er å leve som jøde. Museets første hovedmålgruppe er derfor den ikke-jødiske delen av storsamfunnet.

Da Trondheim kommune i 2014 begynte å finansiere lønnsmidler til en formidler i museet, ble hovedmålgruppen elever på ungdomstrinnet og videregående skole, samt lærerstudenter. Museet har gjennom hele skoleåret hatt besøk av grupper fra skoler i Trondheim, og andre steder i Trøndelag. Også grupper fra institusjoner som museer, universitet, forskere, journalister og andre viktige samarbeidspartnere for JmT besøker museet. Ikke minst er Jødisk museum Oslo, HL-senteret og Falstadsenteret viktige samarbeidspartnere.
Videre er medlemmer i Det jødiske samfunn i Trondheim (DJST) som eier av museet, også en sentral målgruppe, da museets eksistens og virksomhet skal bidra til å styrke, utvikle og videreføre jødisk identitet i det nordenfjelske området.

Museet har som mål å ta vare på, videreføre og formidle kunnskap om jødisk religion, kultur og historie i Midt- og Nord-Norge. Dets målgruppe er både storsamfunnet og den jødiske befolkningen. JmT holder til i Arkitekt Christies gate 1b og er samlokalisert med DJSTs medlemslokaler og synagogen. Som kulturhus og møteplass for jødisk kultur, befinner museet seg i kjernen for

opprettholdelsen, videreføringen og formidlingen av den nasjonale minoritetens historie og liv i regionen. Formålet indikerer videre et mål om å samle og skape større kunnskap om jødisk liv utenfor Trondheim enn det som er blitt gjort tidligere. En svært viktig oppgave for museet er å formidle hva Holocaust har betydd, ikke minst lokalt i landsdelen og regionen vi betjener.

4. Drift i 2020 og planlagt drift i 2021

Drift i 2020

Det er gjort et forarbeid til ny strategi for 2021 – 2025 da den forrige strategiperioden gikk ut i 2020. På grunn av pandemien er den gamle strategien videreført inn i 2021 inntil forholdene for museets styre ligger til rette for å møtes og komme frem til en ny strategi i et tett samarbeid.

Kveldsarrangementer i 2020

Generalsekretær Robert Mood i Røde Kors taler
på Holocaustdagen 27. januar 2020 i Trondheim. (Foto: Tine Komissar)

For 2020 var det planlagt seks åpne kveldarrangementer.

1. Museet deltok som arrangør på Holocaustdagen 27. januar i Trondheim Folkebibliotek. Generalsekretær i Røde Kors, Robert Mood holdt tale for dagen.
   «*Når vi omtaler andre med nedsettende merkelapper og dyp skepsis, gjør vi det enkelt å snu ryggen til og glemme at det er mennesker vi snakker om. Lærdommen etter Holocaust er høyaktuell*», var ordene Robert Mood innledet med.
   Etter talen ledet journalist Jo Skårderud en panelsamtale med overskriften Hva er forholdet

mellom antisemittisme og antisionisme, kan man være antisionist uten å være antisemitt? I panelet deltok: Claudia Lenz, prof. i samfunnsfag, MF Vitenskapelig høyskole, Nik Brandal, historiker, førsteamanuensis ved Bjørknes Høyskole, Ronny Kjelsberg, styremedlem Rødt Trøndelag, Vibeke Moe, stipendiat og prosjektkoordinator ved Holocaustsenteret. Opptak av panelet ble sendt på NRK P2 2. april 2020.

2. 2.februar var det et større arrangement i museet i samarbeid med litteraturfestivalen SPOR/Barokkfestivalen. Der fikk vi høre forfatter Simon Stranger snakke om boka Leksikon om lys og mørke og historiker Tor Einar Fagerland fortelle om utstillingen «Hjemme. Borte. Holocaust i Trondheim» i samtale med journalist Ole Jacob Hoel fra Adresseavisen. 180 personer møtte opp for å høre de tre.

Ole Jacob Hoel fra Adresseavisen intervjuer forfatter Simon Stranger og historiker Tor Einar Fagerland, NTNU.
(Foto: Tine Komissar)

3. 21. april var det planlagt forestilling med teaterstykket Karl Fredriksens transport. Avlyst pga korona.

4. Åpningsarrangement i midten av mai av utstillingen Hjemkomst 1945. Avlyst og erstattet med et internt åpningsarrangement.

Fra

Fra den interne åpningen av utstillingen Hjemkomst 19. juni 2020.(Foto: Henriette Kahn)

5. Samarbeid 5. og 6. september med Jødisk kulturfestival Norge med utstillingen Shtumer Alef av Katinka Goldberg i Trondheim kunstmuseum. Åpningen ble gjennomført med smittevernrestriksjoner. Utstillingen hang i museet fra 5. september til 6. januar 2021.

(Foto: Yanir Shani)

Katinka Goldberg (t.h.) viser sin egen utstilling Shtumer Alef. (Foto: Tine Komissar)

Snublesteiner

Før 30. oktober inngikk JmT et samarbeid med Trøndelag teater om utforming av et kart av snublesteiner i Trondheim til programmet til teaterstykket Leksikon om lys og mørke, basert på Simon Strangers roman med samme navn. Kartet er også trykt opp til salgs i museet.

I Norge blir det lagt ned en rekke snublesteiner årlig. Snublesteinene, som er minnesmerker over individuelle ofre for Holocaust, ble initiert av den tyske kunstneren Gunter Demnig i 1993 og startet opp i Norge i 2010. Jødisk museum Trondheim og Jødisk Museum i Oslo samarbeider om prosjektet, blant annet gjennom etableringen og drift av nettsiden www.snublesteiner.no samt koordinering av nedsettelsen av snublesteiner.
JmT har ansvaret for planlegging og gjennomføring av nedleggelsene i den nordenfjelske regionen, og har bidratt til å legge steiner i blant annet Trondheim, Brønnøysund, Ålesund, Tromsø og Kristiansund, Berlevåg og Hammerfest.

Alle planlagte snublesteiner i det nordenfjelske er nå lagt ned. Det er imidlertid kun én av de overlevende fra konsentrasjonsleirene som har fått en snublestein. Det er derfor mulig, skulle museet ønske det i fremtiden, å legge ned flere snublesteiner, for de holocaustoverlevende fra det nordenfjelske. Per i dag er det ingen konkrete planer om å sette ned disse snublesteinene.
Metodistkirken i Trondheim har imidlertid henvendt seg til museet med et ønske å få legge ned en snublestein til minne om loftsrommet i deres kirke på Lilletorget i Trondheim som ble brukt som en hemmelig synagoge våren 1942.
Utover dette er prosjektet avsluttet nord for Dovre. På grunn av værforhold og noen episoder med snublesteiner som forsvinner i forbindelse med bygningsarbeid, fortsetter vedlikeholdet av snublesteinene. Det er sannsynlig at vi hvert år, i lang tid framover, må bytte ut skadede snublesteiner. Prosjektet er én av museets mange viktige oppgaver i synliggjøringen av jødisk historie og i bekjempelsen av antisemittisme.
JmT besørger nedsettelse av visse snublesteiner for egen regning (der det ikke finnes annen finansiering fra kommuner, gjenværende familie e.a.), og har også hatt reiseutgifter knyttet til det. Det er mye praktisk arbeid knyttet til snublesteinene, og JmT anslår at det er brukt rundt ett halvt månedsverk på dette i 2020. Da har vi kun arbeidet med erstatning av skadde snublesteiner.
JmT følger opp vedlikeholdet av snublesteinene. Flere kommuner tar på seg kostnadene til bytting av skadde steiner dersom det er vegvedlikehold som er årsaken til skadene, mens andre steder er dette en pågående diskusjon.

Forarbeid til ny strategi
Hva JmTs oppgave vil være som museum i årene fremover vil gjenspeiles i den nye strategien, som skal utarbeides i løpet av 2021. Det som allerede peker seg ut, er planer om å bli mer synlig som museum med potensialet til i større grad å bli en arena for dialog og kulturytringer. Videre å ta i bruk tidsriktige virkemidler og digitaliserte formater.

Sommeren 2020 gjennomførte JmT en kvalitativ spørreundersøkelse blant museets nære brukere og samarbeidspartnere. Det var et ønske om å se på forventninger og ønsker fra omverdenen, sett opp mot forventninger og krav fra eier, tilskuddsgivere og beslutningstakere. Undersøkelsen viste at mange er tilfreds med museets virksomhet, samtidig som mange også ønsker at museet bør bli mer utadrettet og synlig, mer åpent og tilgjengelig, med flere åpne kveldsarrangementer, flere dialogmøter, herunder mer dialog på tvers av kulturer og religioner særlig mellom minoriteter. Dette arbeidet er tatt med inn i arbeidet med ny strategi.

21 av 29 informanter svarte på undersøkelsen.

Informantene var valgt ut blant samarbeidspartnere, som ansatte og ledere for museer og læringsinstitusjoner, samt ansatte i reiselivsbransjen, politikere og andre brukere.

Svarene grupperer seg i en del hovedpunkter som det jobbes målrettet videre med. Her er noen av svarene som pekte seg ut gruppert i temaer:

Synlighet	Marked	Holocaust	Etterlatt inntrykk	Forskning forvaltning
Få ut at museet er åpent	Tilpasset markedsføring	Delta mer på ulike arenaer og i faglige diskusjoner	Historien danner bakteppet	Legg vekt på forvaltning av kulturarven
Mer jevnlige kveldsarrangement	Tenke mer helårig for besøkende	Skap Forståelse for ubehag	En liten perle	Samarbeid med NTNU
Appellere til flere målgrupper	Bruk sosiale medier mer aktivt	Ta opp dagsaktuelle temaer som knyttes til minoriteter, rasisme	Et intimt og vakkert museum med estetiske kvaliteter	Etablere delt forskerstilling mellom Falstadsenteret og jødisk museum om jødisk historie.
Være til stede der ungdom møtes	En liten perle.	Formidle og forvalte historien og temaet.	Anonym og ukjent i byen	Samarbeid om minnekultur og språk
Interkulturell møteplass for yngre	Få frem stemningen	Hvordan er det for jøder i dag	Det digitale tilbudet er veldig positivt	Arbeidslivsrelevant for kulturminneforvaltning
Samarbeid med lærere, ungdomsorganisasjoner, innvandrerungdom	Mer spisset informasjon til lærere	Betydningen for det lokale og personlige	Dynamisk museum.	Muligheter for oppgave eller hospitering ved museet.
Bli mer synlige gjennom samarbeid!			Byvandringen var suveren	Invitere master- og dr gradsstudenter

Drift 2021

Strategiarbeidet fortsetter i 2021 idet styret har vedtatt at den forrige strategien løper videre inntil ny strategi kan vedtas. En konsekvens av pandemien er at styret ikke har hatt mulighet til å møtes fysisk og kunne ha et tilfredsstillende arbeidsmøte om en ny strategi.

På bakgrunn av innspillene i undersøkelsen og forarbeid til ny strategi for 2021 – 2025, har JmT startet med følgende fornying:

- ✓ Å skape **nye arenaer** for formidling.

- ✓ **Historiemodul på hjemmesiden.** Kombinasjoner av fysiske og digitale løsninger, for eksempel er det investert i digital omvisning med **en egen historiemodul på hjemmesiden**.
- ✓ **Podkaster.** Vi starter i 2021 med produksjon av podkaster med støtte fra Handlingsplanen mot antisemittisme
- ✓ **Seminarer i samarbeid med andre institusjoner** Mer samarbeid med lærerorganisasjoner og utdanningsinstitusjoner – med seminarer for lærerstudenter og lærere. Seminar er avtalt i samarbeid med NTNU 22. januar 2021
- ✓ **Publikumsarrangementer** så sant det blir mulig mht pandemien. Halvårsprosjekt med egen prosjektansvarlig med forbehold om smitterestriksjoner. Dessverre vil koronaepidemien sette en stopper for åpne publikumsarrangementer store deler av vårsemesteret 2021
- ✓ **Lengre åpningstid** på søndager, nå åpen fra kl. 12.00 – 16.00 (tidligere fra kl. 12.00 – 15.00).
- ✓ **Markedsføring**. Bruk av ressurser på markedsføring på sosiale medier. Vi fremmer annonser på Facebook, Instagram og TRD events.
- ✓ **Produksjon av brosjyre.** Mer spisset informasjon til lærere gjennom en egen brosjyre som sendes ut før hvert semester
- ✓ **Bedre synliggjøring** av museet gjennom å publisere artikler og publikasjoner på hjemmesiden når noen i JmT er forfatter, JmT på en eller annen måte er involvert eller temaene vi jobber med er nevnt.
- ✓ **50% stilling i 4,5 måned for museumspedagog** for å avhjelpe formidler på grunn av innmeldt pågang fra DKS og turoperatører for våren 2021.
- ✓ 50% prosjektstilling som konservator til samlingsforvaltning. Primæroppgave å oppfylle kravet om at museets samlinger skal dokumenteres i samsvar med aksepterte profesjonelle standarder. Samlingsdokumentasjonen skal inkludere en fyldig beskrivelse av hver enkelt gjenstand, dens tilknytning og eier-historie, tilstand, behandling og oppbevaringssted. Samlingsdata skal oppbevares trygt, støttet av søkesystemer som sikrer medarbeidere og andre rettmessige brukere tilgang til informasjonen.

Styret i JmT arbeider med museets organisasjonsform med plan om å legge frem et forslag om endring av denne overfor eierne i løpet av 2021.

Som det vil fremgå i avsnittet om undervisning i 2020, så var det i 2020 mange skoler som avlyste eller utsatte sine besøk på museet. Mange lot være å bestille besøk for vårsemesteret 2021, siden smittesituasjonen var så usikker.

Nye bestillinger fra DKS
Den kulturelle skolesekken i Trondheim, DKS, henvendte seg høsten 2020 med spørsmål om JmT kunne tenke seg å ta over skolegrupper de hadde planlagt skulle besøke Nordenfjelske Kunstindustrimuseum våren 2021, fordi dette museet skal stenge i flere år fremover på grunn av vedlikeholdsproblemer.
JmT takket ja og skrev kontrakt om å ta imot rundt 2000 skolelever fra grunnskolen i Trondheim i løpet av vårsemesteret 2021.

Hvite busser og andre etiske turoperatører: Høsten 2020 kom det i tillegg henvendelser fra flere organisasjoner som arrangerer turer for skoleklasser til konsentrasjonsleirene i Polen og Tyskland.

Representanter for Hvite busser og andre tilsvarende organisasjoner har vært på Jmt på befaring for å undersøke om tilbudet vårt passer inn i deres ønske om å erstatte eller supplere turene sine med turer i Norge. Temaene er andre verdenskrig, Holocaust, arbeid for menneskerettigheter og beredskap mot antisemittisme og rasisme.
På grunn av smittesituasjonen har det vanskelig for skolene å bestille reiser nå, også innen Norge.

Falstadsenteret på Levanger har også sett for seg at de i samarbeid med JmT kan være en del av en besøksrute for skoleklasser på tur , noe som er meget aktuelt for dem.
Vi har fått positive tilbakemeldinger om at denne typen aktører vil bestille besøk for våren 2021. Smittesituasjonen vil være med å avgjøre om dette blir mulig.

Personalet

JmT har i dag tilsatt en direktør og en formidler i faste heltidsstillinger. Videre er tre guider ansatt i deltidsstillinger som gjelder for søndager og sommersesongen.

En renholder er ansatt i en mindre stillingsbrøk. Sikkerhetsvakter er leid inn etter behov.

Siden juni 2020 og ut året var ingen ansatt som konservator eller samlingsforvalter for å håndtere museets samling. JmT ønsket å prioritere en ny konservatorstilling og fra 1. januar 2021 er en konservator midlettidig ansatt i 50% prosjektstilling. Stillingens innhold er å registrere eldre og nye gjenstander til museets samling. Samt delta i ulike prosjekter ved behov.

Museet har åpnet seg mer for publikum og fått et fyldigere program enn tidligere. De løftene i museets programtilbud vi har sett de siste årene, må også kunne gjøres tilgjengelig.
Det vil si kunne vises både i form av åpne dager på museet, men også i form god oversikt over samlingen og registrering i de gjeldende digitale databasene.

5. Samarbeid

Oversikt over samarbeidspartnere

Eier av JmT er **Det Jødiske Samfunn i Trondheim** (DJST). Museet samarbeider tett med eier, både på det praktiske plan om sikkerhet, bygningen og driften, samt med å informere og kommunisere om strategier, planer og konkrete praktiske utfordringer ved å holde til i et gammelt bygg. Det samarbeides også tett om sikkerheten for alle som benytter bygningen, enten det er besøkende, medlemmer av DJST, frivillige eller ansatte.

Samarbeidet med **Jødisk kulturfestival** har pågått i ti år og er blitt en selvfølge. Blant annet får festivalen sitt årlige tilskudd fra Staten som en del av tilskuddet til Jødisk museum Trondheim. Dette er det viktig å kommunisere overfor våre interessenter slik at det framgår at deler av tilskuddet går til Jkfest.

Museene i Sør-Trøndelag, MiST har vært en svært viktig samarbeidspartner, blant annet med samlingsforvaltning, rådgiving i utarbeidelse av utstillingsprosjekter og andre museumsfaglige spørsmål. JmTs kontaktpersoner i MiST bistår JmT i ulike faser basert på behov og kompetanse. På tampen av 2019 inngikk JmT en permanent avtale med MiST som sikrer et nært samarbeid mellom museene i Sør-Trøndelag og JmT. Avtalen legger til rette for assistanse og faglig og bistand til JmT.

Samarbeidsavtalen med Museene i Sør-Trøndelag, MiST, er en forutsetning for at JmT får tilskudd fra Staten og Fylkeskommunen. Dette er omtalt i tilskuddsbrevene.

JmT samarbeider tett med **Jødisk museum Oslo**, spesielt med undervisningsopplegg. Se mer om dette i avsnitt om formidling og undervisning.

JmT samarbeider også med **Falstadsenteret** både med undervisningopplegg og enkelte arrangementer. Vi planlegger ytterligere samarbeid, blant annet om Falstadsenterets prosjekt Historiske Trøndelag og besøk av Hvite busser og andre etiske turoperatører.

Videre er det tidligere inngått en samarbeidsavtale mellom styret i JmT og **Jødisk kulturfestival Trondheim, Jkfest.** Samarbeidet består blant annet i at JmT har ansvar for utstilling og foredrag under festivalen, omvisning i museets kjellerutstilling, utstilling i første etasje samt salg fra museumsbutikken. Denne avtalen følges opp årlig og JmT vil bidra ytterligere til festivalen i 2020. Jkfest får tilskuddet fra Kulturdepartementet gjennom tilskuddet til JmT. Det understrekes at Jkfest er en selvstendig organisasjon som ikke er underlagt JmT, men i tråd med departementets tilskudd inneholder JmTs søknad også søknaden fra Jkfest.

Det er også viktig at vi forsterker samarbeidet med **HL-senteret** og andre institusjoner som arbeider med nærliggende tematikk.

I 2020 ble samarbeidet med **Justismuseet** forsterket, og man er enige om en tettetere kontakt og samarbeid om kurs og undervisningsopplegg fremover.

JmT samarbeider også med Forsvarsmuseet/Rustkammeret i Trondheim med utstillinger om jødeforfølgelsene under andre verdenskrig og andre temaer.

Medlemskapet i **AEJM, Association of European Jewish Museums** er vesentlig. JmT deltok I 2020 på organisasjonens digitale årskonferanse i november og deltar i kurs og seminarer som jevnlig holdes i organisasjonens regi. Det er planlagt et større flerårig samarbeid for museumsformidlere med oppstart i 2021 mellom Polin-museet og de jødiske museene i Oslo og Trondheim finansiert med EØS-midler

6. Undervisning og formidling

2020 startet godt med mange bestillinger på omvisninger, som ga bud om gode besøkstall fra skolene i løpet av våren. I begynnelsen av mars var store deler av vårsemesteret allerede booket, men da museet ble stengt samtidig med resten av samfunnet ble de aller fleste bestillingene avlyst. Dette fikk økonomiske konsekvenser for museet og mye tid åpnet seg for formidler. Dermed kunne man konsentrere seg om prosjektbaserte arbeidsoppgaver.

I andre halvdel i mai, etter at samfunnet begynte å åpne opp igjen, la museet til rette slik at vi kunne ta imot skoler i tråd med retningslinjer for smittevern, og noen få grupper tok turen før skoleåret var ferdig. August startet rolig med nokså få bestillinger, men det tok seg opp når det ble klart at skolene kom i gang uten stor økning i smitte. I november samarbeidet vi med Den kulturelle skolesekken (DKS) om å gi et alternativt tilbud til skoler som hadde bestilt tur til Nordenfjeldske

kunstindustrimuseum som stengte museet for skolegrupper. Vi samarbeidet også med Kirkelig dialogsenter med en besøksdag i oktober der museet og synagogen var en av fire destinasjoner for et 8. trinn i Trondheim kommune. Dette var en positiv erfaring og et samarbeid museet ønsker å fortsette.

Totalt hadde museet besøk av rundt 2532 elever og studenter knyttet til undervisningsopplegg. De fleste gruppene var elevgrupper fra ungdomsskolenivå i Trondheim kommune. Vi opplever at det er interessere fra andre skoler også utenfor Trondheim, men det har vært vanskelig å gjennomføre besøk som følge av retningslinjer for smittevern knyttet til bruk av kollektivtrafikk.

Det mest populære opplegget har vært «Norsk-jødiske tradisjoner, riter og kultur» som utgjør over 40% av besøkene. Dette samsvarer med tidligere år, men i år kan de hovedsakelig forklares med bestillingene gjennom DKS. Deretter er byvandringen «Jødiske fotspor i Trondheim» og opplegget «Hjemme. Borte. Jødene fra Trondheim» jevne i popularitet. Det nyeste opplegget «Ingenting er som det ser ut som» om konspirasjonsteori, har også blitt gjennomført noen ganger, og får positive tilbakemeldinger.

Museet har god erfaring med samarbeidet sammen med Den kulturelle skolesekken og fortsetter samarbeidet med byvandringen «Jødiske fotspor i Trondheim». Som følge av smittevern ble byvandringene mer populære enn vanlig fordi de holdes utendørs. Flere skoler fikk flyttet vandringen fra vårsemesteret til høstsemesteret, og budsjettet for 20/21 ble nesten fylt opp alt før jul. Vandringen har også blitt fornyet og fått noen nye stopper museet syntes var naturlig å ta med for å styrke sentrale tema i opplegget.

Som nevnt så samarbeidet museet med DKS i november om et alternativt tilbud til skoler som opprinnelig skulle til Nordenfjeldske kunstindustrimuseum. De fikk tilbudet om å være med på opplegget «Norsk-jødiske tradisjoner, riter og kultur». De fleste takket ja til tok turen til museet, men i et tilfelle reiste vi til skolen for å gjennomføre opplegget. I samsvar med tidligere erfaringer så er det fordelaktig at skoler besøker museet og synagogen, men samtidig er dette et godt tilbud som museet kan gi etter behov.

For å bistå med alternativt tilbud til skolene i vår ble det laget et arbeidshefte som skolene kan ta i bruk. Arbeidsheftet tar elevene med på en vandring i Trondheim og kan tilpasses alder og tidsperspektiv. Hensikten var å ha et tilbud som skoler kunne bruke da de trengte flere alternative læringsarenaer, og vi har fått gode tilbakemeldinger.

JmT har fortsatt samarbeidet med Jødisk museum i Oslo om et opplegg om fordommer. Prosjektet har blitt utsatt på grunn av Covid-19 og har hatt noen endringer i innhold og format. Opplegget med tittelen «Den truende andre» blir en nettressurs med planlagt ferdigstilling i juni 2021.

7. Samlingen

JmT skal så langt museet har mulighet, oppfylle retningslinjene i ICOMs regelverk for forvaltning av museumssamlinger.

«*Museer forvalter samlinger på samfunnets vegne og til beste for samfunnsutviklingen*
Prinsipp:

Museer har plikt til å anskaffe, bevare og utvikle samlinger som bidrag til å sikre samfunnets naturarv, kulturarv og vitenskapelige arv. Disse samlingene utgjør et viktig felles kulturgode som har en spesiell juridisk status og internasjonalt rettsvern. I dette samfunnsansvaret ligger forvalteroppgaver som inkluderer aktsomhetsplikt, langsiktig vern, dokumentasjon, tilgjengelighet og avhending under ansvar.» Herunder spesifiseres blant annet retningslinjer for hvordan samlingen skal dokumenteres:
«Samlingens varige karakter
Museet skal trekke opp og iverksette retningslinjer for å sikre at samlingene (både permanente og midlertidig deponerte gjenstander) og informasjonen knyttet til dem er tilfredsstillende dokumentert. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for løpende bruk og retningslinjene skal sikre at den vil bli overført til kommende generasjoner på så gode og trygge betingelser som mulig, tatt i betraktning etablert kunnskap og foreliggende ressurser»….»Faglig ansvar for forvaltning av samlingene skal tildeles personer som har relevant fagkunnskap og ferdigheter eller som får tilstrekkelig veiledning.»

Ressursene til samlingsforvaltningen ved JmT ble noe svekket i 2020. Tjenesteytelsen på samlingsforvaltning JmT hadde oppnådd gjennom samarbeidsavtalen med MiST opphørte, men med midlene fra MiST kunne museet ansette samme medarbeider i en deltids prosjektstilling for å gjøre ferdig påbegynt arbeide og delta i prosjektet Hjemkomst med research og samlingsarbeid til denne.

Registrering og merking

All registrering og merking av museumsgjenstander ble fram til 2019 gjort i en arkivoversikt i Excel. I 2019 gikk JmT over til kun å registrere sine gjenstander i Primus, som er det profesjonelle samlingsforvaltningssystemet som benyttes i store deler av museumsbransjen. Men her har JmT allerede et stort etterslep. Dermed er mange nyere donasjoner ikke registrert. Det gjelder gjenstander, bøker, bilder og dokumenter. I tillegg er de fleste gjenstander som er registrert kun registrert i den gamle arkivoversikten. Vi jobber derfor med å overføre all informasjon fra den gamle arkivoversikten til Primus. I løpet av 2020 ble det registrert 166 objekter totalt i Primus. Av disse 142 gjenstander, 1 bok og 23 foto. Ved utgangen av 2020 var det registrert totalt 1364 objekter.

I 2019 ble også museets lyd- og videofiler registrert i forbindelse med Nasjonalbibliotekets kartlegging av Audiovisuell kulturarv i landets museer og arkiv. Før dette ble gjort fantes det ingen fullstendig oversikt over hva og hvor mye AV-materiale som fantes i museets samling

De nevnte lyd- og videofilene ble registrert i forbindelse med Nasjonalbibliotekets kartlegging av audiovisuell kulturarv i landets museer og arkiv. Før dette ble gjort fantes det ingen fullstendig oversikt over hva og hvor mye AV-materiale som fantes i museets samling.

Tilvekst

- ✓ Blant donasjoner i 2020 har JmT mottatt:
  Et flygel trolig fra begynnelsen av 1900-tallet, tidligere eid av Marie og Hirsch Komissar.
- ✓ Kjøp av et veggur fra forretningen til Ernst S. Savosnick i Trondheim fra rundt 1920. Ble byttet ut med et veggur uten merke til den permanente utstillingen «Fra Schtetl til Stiftsstad».
- ✓ Donasjon av sveivegrammofon fra Mosjøen, solgt pr postordre fra Ernst S. Savosnick i Trondheim fra rundt 1920.

Planen for 2021 er en tilstandsvurdering og eventuelt preventiv konservering, samt å få kunnskap om gjenstandenes kulturhistoriske kontekst fra konservatorer med kunnskap om feltet.

Det er behov for registrering av tilveksten i våre systemer, da hovedsakelig Primus. Dette vil skje ved at JmT engasjerer en ny prosjektmedarbeider til dette i 2021.

Måling av temperatur, luftfuktighet og kontroll av insektsfeller bør fortsette i 2021.
Kjellerutstillingen er blir rengjort etter et eget kurs for museumsansatte gjennomført i april 2020, og ventilasjonsrommet er ryddet for rot av byggets vaktmester.

Det er behov for å videreføre fotografering av de hittil 42 gjenstandene fra kjellerutstillingen som foreløpig er publisert på Digital museum.

8. Avsluttede prosjekter

Den midlertidige utstillingen «Hjemkomst 1945-1947» åpnet 19. juni 2020 med en enkel og dempet åpningsmarkering for dem som hadde arbeidet med utstillingen samt styret for museet og for eier. Det jødiske samfunn i Trondheim, DJST. Utstillingen står til etter sommersesongen er avsluttet til begynnelsen av september 2021.

Hovedtema for utstillingen Hjemkomst 1945 -47 er å undersøke hvordan det var for norske flyktninger under andre verdenskrig å vende tilbake til sine hjem i Trondheim. Utstillingen er JmTs bidrag 75-årsmarkeringen av freden etter andre verdenskrig.

Da krigen var over i 1945 var den jødiske befolkningen i Trondheim halvert. De jødene som kom tilbake – fra flukt eller fangenskap – sto på bar bakke. Det meste var tatt fra dem i løpet av krigsårene.

Det startet med radioene i 1940. I 1941 tok nazistene over synagogen i Arkitekt Christies gate, og samme år begynte de første beslagleggelsene av eiendom. En lov av 26. oktober 1942 fratok norske jøder det de eide.

Foto: Berre kommunikasjonsbyrå

I utstillingen «Hjemkomst» har vi samlet et utvalg stemninger og opplevelser, minner og fortellinger fra det jødiske samfunnet i Trondheim i årene 1945-1947. Gjennom intervjuer, fotografier, filmer, skjema og dokumenter, gjenstander, sitater og gjenfortellinger formidles ulike sider av hjemkomsten. Lettelsen over å komme hjem og fortvilelse over alle som var borte. Avmaktsfølelsen i møtet med et byråkrati som egentlig skulle hjelpe. Ønsket om å gjenreise det jødiske samfunnet – og opplevelsen av antisemittisme som fortsatt kunne dukke opp når man minst ventet det.

Sara Mahler Uthaug. 27 år i 1945. Foto: Jødisk museum Trondheim

Sara Mahler forteller*:*

«Vi skulle reise tilbake, men jeg hadde ikke noe lyst til å reise tilbake til Trondheim noe mer. Jeg ville

være i Sverige, jeg ville ikke være i huset vårt. For jeg hadde en dårlig følelse for det, jeg trodde ikke jeg klarte det.»

Mens Sonja Bodd har totalt motsatt opplevelse av hjemkomsten:
«Ja, det var jo helt fantastisk. For mor hadde jo varslet venninnene sine at vi kom, og da vi kom inn på perrongen, så sprang de etter toget og det var vill jubel. Det var en fantastisk tid under frigjøringstiden; det var helt utrolig.»

Sonja Bodd 20 år i 1945. Foto: Jødisk museum Trondheim

Ulike erfaringer

Sara Mahler Uthaug og Sonja Bodd er to av de mange som setter ord på hvordan det var å reise tilbake. De fikk ulike erfaringer. Sara hadde mistet mange i nærmeste familie og ble selv internert på Bredtveit. Hun ble sammen med andre fanger sendt til Sverige mot slutten av krigen og reddet livet ved å være gift med en ikke-jødisk nordmann. Sonja Bodd hadde flyktet på ski som 17 år gammel ungjente. Bestemoren Rosa Kahn og en onkel var blitt deportert og drept i gasskamrene. Men de fleste i hennes nærmeste familie hadde klart å flykte med hjelp av venner og gode nordmenn som hadde satt eget liv på spill.

Sonja og familien ble møtt på stasjonen av venner i Trondheim da de vendte hjem i maidagene. Og venner hadde også berget en del av familiens innbo.

Dette viser at erfaringene kan være svært ulike. Vi kan spekulere i hva årsaken kunne være. Ressurser, nettverk, økonomi og gode kontakter utenfor Trondheim? Det er trolig at flere faktorer spilte inn på muligheten man hadde for å flykte.

Arbeidsprosess

I begynnelsen av januar 2020 startet arbeidet med å utvikle en skisse til utstillingen. Skissen ble en del av søknaden til KMDs Handlingsplan mot antisemittisme. Utstillingen skulle bygges opp på et lite område av fellesområdene i museet. Vi ønsket en installasjon som kunne gi assosiasjoner til et hjem, noe å komme tilbake til. Der kunne besøkende gå inn og få et møte med tidsepoken, menneskene og problemstillingene som gjaldt for denne gruppen i årene etter krigen, en epoke som på mange måter ikke er omtalt så mye fra et norsk-jødisk perspektiv.

Gjenstander i montre utstillingen Hjemkomst 1945 -47.

1. Fredssløyfe fra mai 1945. Funnet i hytta der Betzy Rosenberg og Arne Haugrønning hadde oppholdt seg under krigen.
2. Fra sølvtøyet til David Isaksen. Etter at David var blitt drept på Falstad, flyktet hans kone og barn til Sverige. Gode venner gjemte sølvtøyet. Slektninger har arvet sølvtøyet og har lånt det ut til JmT.
3. Kvitteringen til Julius Paltiel for hentet radioapparat etter krigen. (Foto: Berre kommunikasjonsbyrå)

Innholdet vi skulle benytte ble hentet fra eget arkivmateriale med bilder, filmer, dokumenter, intervjuer og sitater. Vi angrep oppgaven ved å legge inn årstallene 1945 – 47 i alle søk. Videre ble det bestilt noen få eksterne filmer og artikler fra andre kilder. Deretter skulle vi velge ut det som ville passe inn for å gi et innblikk i de følgende fire valgte problemstillingene:

1. Norske myndigheters behandling av saker som gjaldt jøders eiendom og erstatning. Blant kilder kan det være dokumenter og brev til deporterte fra myndighetene som kom i retur angående eiendom. Vise frem eksempel på dokumenter fra tilbakeførings- og oppgjørskontor.

2. Den sterke norske nasjonalfølelsen i Wergelands ånd. Mange jøder opplevde Norge som sitt hjemland der de hørte til. 17. mai var blitt en viktig høytid for norske jøder. Forsøker å finne dokumentasjon på dette med bilder, musikk og skriftlig dokumentasjon, som taler og artikler.

3. En tapt generasjon. 20 prosent av de som ble drept i Holocaust i Norge var født på tjue- og trettitallet. Hvordan ga dette seg utslag.

4. Oppbygging av jødiske organisasjoner

Søknaden om økonomisk støtte til prosjektet gjaldt i tillegg støtte til sikkerhet ved museet. Beløpet det ble søkt om var på kr 690 000 til utstillingen. Senere på året ble det søkt om støtte på kr 200 000 til en digital versjon hos Fritt ord. Kr 100 000 ble innvilget. Senere ble det søkt Kulturrådet om kr 100 000 av ekstraordinærere prosjektmidler på grunn av koronasituasjonen i Kulturrådet. Kr 80 000 ble bevilget.

Gjennomføring
Ansatte i museet startet i slutten av januar og i februar å gjøre grundig resarch på perioden i eget arkiv og utenfor. Det ble signert kontrakt med utviklerne Ablemagic AS etter grundig prosess med forenklet anbud i februar/mars. De to andre leverandørene som ble invitert til å komme med tilbud var Tank AS og Uredd AS. Utstillingsåpning skulle foregå 19. juni. Arbeidet med prosjektet ble opprettholdt med hjemmekontor under koronasituasjonen.

Begrensningene i utvalget ble definert av at vi primært valgte i eget materiale. Tiden vi hadde til rådighet var avgjørende for dette. Blant nedskrevne tekster eller intervjuer eller opptak på lyd eller video, fokuserte vi på fortellinger om den valgte tidsepoken.

Kvaliteten på materialet varierte mye. Det filmmaterialet som var brukbart, representerte et spinkelt kildeutvalg. Det vil si at de opptakene som var billedteknisk og lydmessige gode, handlet kun om fem-seks personer, hvor tre av dem var søsken.

Etter utvelgelsen, ble det laget lister med arkivmateriale inndelt i temabolker. Temaene skulle ikke fremheves i formidlingen, men brukes som arbeidsverktøy, for å sikre en balanse i dreieboken.

Materialet skulle redigeres med en såkalt immersive metode (omsluttende metode) med bruk av flere projektorer.

Ablemagic samarbeidet med oss om løsning, historiefortelling og teknisk tilrettelegging. Sammen plukket vi ut det av stoffet som var hensiktsmessig å benytte og redigerte og det sammen etter en grundig prosess.

På tross av korona, ble utstillingen ferdig til tiden med beregnet åpning 19. juni. Den digitale versjonen ble ferdig en uke etter. Det ble gjennomført en mindre markering ved åpningen med ansatte, innleide prosjektdeltakere og medlemmer av museets styre og eiere.

Etter at utstillingen skal tas ned, vil filmen bli overført til en lineær versjon som kan vises på et lerret. De montrene som kan videreføres vil stilles ut på et dertil egnet sted i museets utstilling.

Adresseavisen hadde en større artikkel over 6 sider til Ukeadressa den 27. juni.

Bryllupet før alt gikk i svart

9. Sikkerhet

Museet har holdt åpent med sikkerhetsvakter under byggearbeider i tilknytning til utstillingen Hjemkomst og i sommersesongen. I tillegg har museet sikkerhetsvakt til stede ved gruppebesøk, ved større møter og arrangementer samt under omvisninger for skoleklasser og studenter. Det ble arbeidet 1165 timer med sikkerhet i 2020, mot 1445 timer i 2019.

Avvik
I løpet av 2020 opplevde en ansatt å bli trakassert ved pussing av en av snublesteinene som er plassert i Trondheims gater. Hendelsen ble fulgt opp med å melde fra til politi, debrifing og etterfølgende sikkerhetskurs.
Det er ikke registrert andre uforutsette hendelser av sikkerhetsmessig karakter.
Det ble avholdt førstehjelpskurs i regi av Røde Kors førstehjelp den 7. november 2020 for alle ansatte i JmT høsten.

10. Økonomi

Driftstilskuddet fra staten var i 2020 på kr 2 450 000 + endring av tilskuddet med ekstra kr 75 000 = korrigert tilskudd kr 2 525 000. I dette tilskuddet var kr 430 000 øremerket til Jødisk kulturfestival Trondheim. Det innebærer at for JmT var tilskuddet fra staten totalt på kr 2 095 000.

Det kommunale tilskuddet var likt året før, på kr 530 000.
Fylkeskommunen økte tilskuddet sitt fra kr 200 000 fra kr 210 000 i 2020 gjennom utbetaling til MiST som deretter utbetalte beløpet til JmT.

JmT hadde en tilfredsstillende økonomi i 2020. Det er blitt brukt midler spesifikt på grunn av koronapandemien. Listen på side 3 viser hva slags kostnader dette var.

I det siste året har JmT hatt en inntektsøkning som gjelder øremerkede midler til prosjekter. De øremerkede midlene gir igjen ikke økonomi til å øke mengden ansatte eller andre driftsrelaterte større endringer på lang sikt, da vi ikke har noen garanti for at inntektsnivået opprettholdes. JmT skulle gjerne fått en tredje fast stilling i museet både til forvaltning og til ytterligere formidling, men det er det ikke rom for foreløpig.

Museet søkte i 2019 om merverdiregistrering, noe som ble godkjent og dermed fikk man tilbake et større beløp på grunn av utbetalinger til utstillingsprosjektet Hjemme. Borte. Holocaust i Trondheim. Dette medførte et større overskudd i 2020. For øvrig vises det til vedlagte årsregnskap og til budsjett for 2021 og 2022.

For å synliggjøre og holde oversikt over konsekvensene av pandemien ble det opprettet en egen post i regnskapet for dette. Men ekstra lønnsutgifter, for eksempel til ekstra renhold på grunn av pandemien, må være oppført sammen med andre personalutgifter i regnskapet, og kan ikke føres i en egen " korona-post". Kjøp av varer og tjenester på grunn av korona, som håndsprit, leie av arbeidstøy og vask, kjøp av pleksiglassplater o.a. kunne føres opp i en samlet post for korona i regnskapet

Trondheim 22. februar 2021,

Tine Komissar
Direktør